

SPRAWOZDANIE

KOMISJI OCHRONY PRZYRODY ZG PTTK

za okres 1 stycznia – 31 grudnia 2015 r.

1. Skład Komisji

Komisja Ochrony Przyrody Zarządu Głównego PTTK w 2015 r. działał w składzie:

1. Andrzej Wąsikowski	– przewodniczący	- Kielce
2. Małgorzata Ciosmak	– I wiceprzewodnicząca	- Lublin
3. Andrzej Grygoruk	– II wiceprzewodniczący	- Białystok
4. Sergiusz Borecki	– sekretarz	- Warszawa
5. Grażyna Biernat	– członek	- Dzierżonów
6. Elżbieta Kemnitz	– członek	- Bydgoszcz
7. Maciej Matoń	– członek	- Gdańsk
8. Ewa Turek	– członek	- Warszawa
9. Włodzimierz Pucek	– członek	- Poręba

Powyższy skład osobowy KOP ZG PTTK od Krajowej Konferencji Ochrony Przyrody w dniu 15 lutego 2014 r. w Warszawie nie uległ zmianie.

2. Podjęte Uchwały

W 2015 r. Komisja Ochrony Przyrody Zarządu Głównego PTTK odbyła 3 posiedzenia w dniach: 14.02. (Warszawa), 9.05. (Powsin,) i 14.11. (Warszawa), podejmując 15 uchwał, które stanowią załącznik Nr 1 do niniejszego sprawozdania.

3. Działalność Komisji

Z inicjatywy KOP ZG PTTK we współpracy z Oddziałem Koszalińskim PTTK w Koszalinie zorganizowano V Ogólnopolski Zlot Turystów Przyrodników w Drawnie.

W ramach współpracy między Komisjami ZG PTTK w posiedzeniu w dniu 14.02.2015 r. uczestniczyła Przewodnicząca Komisji Przewodnickiej ZG PTTK, Kol. Anna Sierpińska w trakcie, którego KOP ZG PTTK zaapelowała o poszerzenie zagadnień ochrony przyrody w programie szkolenia przewodników miejskich oraz zasugerowano, aby Komisja Przewodnicka ZG PTTK uściśliła ramowe Programy Szkolenia Przewodników o zagadnienia związane z ochroną przyrody.

Komisja prowadziła działania odnośnie kolportażu książeczek odznak przyrodniczych i samych odznak, kontynuowała również prace nad stroną internetową. Opracowała plan pracy na 2016 r. (załącznik Nr 2).

3.1. Stan organizacyjny

Na koniec okresu sprawozdawczego w KOP ZG PTTK zarejestrowanych było 56 Oddziałowych Komisji Ochrony Przyrody, 92 Referatów Weryfikacyjnych odznaki „Turysta Przyrodnik”, 8 klubów przyrodniczych. W ewidencji kadry programowej na koniec 2015 r. zarejestrowanych było 373 Instruktorów Ochrony Przyrody PTTK oraz 455 Opiekunów Przyrody PTTK (brak danych za 2015 r.).

3.2. Oddziałowe Komisje Ochrony Przyrody

W okresie sprawozdawczym powstały 2 nowe Oddziałowe Komisje Ochrony Przyrody przy Pałuckim Oddziale PTTK w Żninie oraz przy Oddziale PTTK w Koziencicach.

W rejestrach KOP ZG PTTK na koniec 2015 r. zaewidencjonowane było 56 Oddziałowych Komisji Ochrony Przyrody ze składami osobowymi tych Komisji (w/g TKO za 2014 r. prawdopodobnie istnieje - 79 OKOP). Różnica wynosząca 24 Komisji wynika z braku przekazu z terenowych Oddziałów PTTK rzetelnych sprawozdań TKO.

3.3. Referaty Weryfikacyjne

W dniu 4.11.2014 r. Prezydium Zarządu Głównego PTTK zatwierdziło znowelizowany Regulamin Odznaki „Turysta Przyrodnik” oraz Regulamin Ogólnopolskiej Odznaki PTTK „Tropiciel Przyrody”, które są weryfikowane przez Terenowe Referaty Weryfikacyjne przy Oddziałach PTTK.

W 2015 r. powstały trzy nowe referaty przy Oddziałach PTTK "Ursus" w Warszawie, Oddziale PTTK "Wędrowiec" w Zabrzu i Oddziale Przewodnickim PTTK im. Stefana Dubyny w Malborku. Reaktywowano również referat weryfikacyjny przy Pałuckim Oddziale PTTK w Żninie.

Aktualnie odznaka jest weryfikowana w 92 Referatach Weryfikacyjnych odznaki „Turysta Przyrodnik”.

Nadal jednak w Oddziałach odznaki przyrodnicze są weryfikowane przez osoby nieuprawnione (brak w Oddziałach IOP). W 2014 r. odznaki niezgodnie z Regulaminem odznaki "Turysta Przyrodnik" weryfikowane były w Oddziałach PTTK: im. Janczykowskiego w Chełmie (zweryfikowano 32), w Rawiczu (36), w Olsztynie (17), Radlinie (14), Międzyszkolnym w Przeworsku (10), w Sandomierzu (8), Akademickim w Krakowie (3), w Warce (1). Oddział PTTK Wędrowiec w Zabrze w 2014 r. zweryfikował bezprawnie 4 odznaki, ale w 2015 r. 2 osoby uzyskały uprawnienia IOP i powstał Referat Weryfikacyjny odznaki TP.

Zgodnie z obowiązującym Regulaminem odznaki „Turysta Przyrodnik” Kol. Elżbieta Kemnitz prowadząca Centralny Referat Weryfikacyjny w 2015 r. przyznała 4 duże odznaki brązowe, 28 dużych srebrnych i 11 dużych złotych.

W 2015 r. na pisemny wniosek Zarządu Oddziału PTTK im. ks. dr. ppłk. W. Łęgi w Grudziądzu Komisja nadała Kol. Henrykowi Pasikowi i Kol. Janowi Kamińskiemu odznaki Honorowe "Turysta Przyrodnik" za zasługi na polu ochrony przyrody.

3.4. Kluby Przyrodnicze

Na koniec 2015 r. przy Oddziałach PTTK działa 8 Klubów przyrodniczych w tym dwa Kluby Instruktorów Ochrony Przyrody PTTK.

W okresie sprawozdawczym powstały 2 nowe kluby. W dniu 8.01.2015 r. utworzony został drugi w Polsce Klub Instruktorów Ochrony Przyrody przy Oddziale Międzyszkolnym PTTK w Starachowicach, liczący aktualnie 20 IOP oraz Klub Przyrodniczy "Bolko" przy Regionalnym Oddziale PTTK Śląska Opolskiego w Opolu.

Ponadto istnieją Kluby Przyrodnicze przy oddziałach: Wojskowym w Chełmie (10 członków), Miejskim w Lublinie (10 członków), „Mazowsze” w Warszawie (13 członków), Żyrardowie (90 członków), Regionalnym Oddziale w Gdańsku (68 członków) i Klub Instruktorów Ochrony Przyrody PTTK przy Oddziale Świętokrzyskim PTTK w Kielcach (22 IOP).

W celu ujednoczenia i zwiększenia ilości Klubów KOP ZG PTTK pracuje aktualnie nad opracowaniem "Ramowego Regulaminu Klubów Przyrodniczych PTTK" oraz nad zasadami tworzenia Klubów.

3.5. Kadra programowa.

Na koniec roku 2015 w rejestrze figuruje 373 Instruktorów Ochrony Przyrody PTTK (IOP).

Liczba IOP w stosunku do ubiegłego wzrosła o 22. Uprawnienia uzyskali kandydaci na IOP z Oddziałów PTTK w: Żarnowie (4), Wodzisławiu Śląskim (3), Kutnie (2), "Morskim" w Gdyni (2), Oddziale Regionalnym PTTK w Gdańsku im. M. Czyżewskiego (2), Oddziale PTTK "Mazowsze" w Warszawie (2) i Oddziale PTTK "Beskid Śląski" w Cieszynie (1).

Ponadto uprawnienia IOP uzyskali członkowie PTTK, gdzie dotychczas nie było żadnego członka kadry programowej w Oddziałach PTTK w: Sieradzu (1), Opocznie (1), Oddziale "Babiogórski" PTTK w Żywcu (2), Oddziale PTTK "Wędrowiec" i w "Wędrowiec" w Zabrze (2).

Od wielu lat Oddział PTTK w Żarnowie (woj. łódzkie) organizuje szkolenia dla kandydatów na IOP, kolejne odbyło się w dniach od 6 – 8.02 br. w Przedborzu. Egzamin zaliczyło 17 członków PTTK. Uczestnikami kursu byli członkowie PTTK z Oddziałów w Kutnie (2), Wieruszowie (2), Opocznie (2), Żarnowie (9), i z Oddziału PTTK "Wędrowiec" z Zabrze (2 osoby).

Zakończono również szkolenie dla kandydatów na IOP w Oddziale Międzyszkolnym PTTK w Starachowicach, który z wynikiem pozytywnym ukończyła grupa 21 osób (w tym 19 ze Starachowic oraz po jednej osobie z Oddziału Miejskiego PTTK im. Aleksandra Janowskiego w Lublinie oraz z Oddziału Miejskiego PTTK im. Ks. J. Wiśniewskiego w Radomiu).

Uaktualniono i opracowano wykaz Instruktorów Ochrony Przyrody PTTK w poszczególnych Oddziałach (załącznik Nr. 3). W skali kraju najliczniejsze grupy IOP znajdują się w Oddziałach PTTK: w Żarnowie - 25, Międzyszkolnym w Starachowicach - 23, Świętokrzyskim w Kielcach - 22, Wrocław - Fabryczna im. Witolda Prelicza we Wrocławiu - 17, Regionalnym PTTK w Gdańsku im. Mariana Czyżewskiego - 17, Miejskim PTTK im. Mariana Sydowa w Toruniu - 13 oraz po 11 Instruktorów przy Międzyuczelnianym w Warszawie i "Podbeskidzie" w Bielsku-Białej.

Uchwałami KOP ZG PTTK w 2015 r. nadano 20 tytułów Honorowego Instruktorów Ochrony Przyrody PTTK dla zasłużonych Instruktorów Ochrony Przyrody PTTK. Tytuły otrzymali Koleżanki i Koledzy z: Oddziału PTTK w Ostrowie Wielkopolskim (1), Oddziału PTTK w Bielsku-Białej (1), Oddziału PTTK im. ks. dr. ppłk. Wł. Łęgi w Grudziądzu (3), Oddziału PTTK im. C. Ratajskiego w Luboniu

(2), Oddziału PTTK Łódź-Polesie im. J. Dylika w Łodzi (1), Oddziału "Łódzkiego" PTTK im. J. Czeraszewicza w Łodzi (1), Oddziału Regionalnego PTTK Śląska Opolskiego w Opolu (1), Oddziału PTTK, "Beskid" w Nowym Sączu (1), Oddziału Miejskiego PTTK im. A. Janowskiego w Lublinie (2), Oddziału PTTK "Pogórze Izerskie" w Lubaniu Śląskim (3), Oddziału PTTK "Zagłębie Miedziowe" w Lubinie (2) oraz Oddziału Miejskiego PTTK im. M. Sydowa w Toruniu (1) i Oddziału "Morskiego" w Gdyni (1).

Według sprawozdań TKO za 2014 r. (brak danych za 2015 r.) na rzecz ochrony przyrody działa grupa 455 Opiekunów Przyrody PTTK. Ewidencje zaliczanych do kadry programowej Opiekunów Przyrody PTTK prowadzą Oddziały PTTK.

3.6. Sprawozdania z terenu

Sprawozdania za poprzedni rok działalności z Oddziałowych Komisji Ochrony Przyrody winny być składane w terminach do 15 stycznia. Napływają one jednak sukcesywnie nawet do miesiąca kwietnia. Dlatego też możemy rzetelnie podsumować je dopiero w maju, czyli po terminie sporządzania niniejszego sprawozdania. Dlatego też, aby przedstawić całościowe zestawienie wyników pracy OKOP prezentujemy je za 2014 r. Podsumowując sprawozdania z Oddziałowych Komisji Ochrony Przyrody wynika, że:

- przeprowadzono 69 prelekcji w szkołach z udziałem 4443 uczestników,
- inne prelekcje w klubach, domach kultury itp. 66 z udziałem 2379 osób,
- zaprezentowano 41 pokazów multimedialnych dla 2035 osób
- w prasie ukazało się 91 artykułów o tematyce przyrodniczej
- dla rozgłośni radiowych lokalnych udzielono 39 wywiadów,
- w TV centralnych i lokalnych emitowano 14 programów z tematyką przyrodniczą,
- w internecie ukazało się 24 informacje przyrodnicze
- przeprowadzono 38 konkursów i zorganizowano 37 wystaw przyrodniczych,
- zorganizowano 51 rajdów, 101 wycieczek przyrodniczych,
- zorganizowano 43 warsztaty terenowe,
- przeprowadzono 64 lustracje pomników przyrody,
- podjęto 46 interwencji w przypadkach degradacji środowiska naturalnego oraz ochrony bobrów (Policja, Urzędy Gmin, Nadleśnictwa, RDOŚ, Lasy Miejskie-Warszawa).

3.7. Zlot Turystów Przyrodników

W dniach 12-14 czerwca 2015 r. odbył się V Ogólnopolski Zlot Turystów Przyrodników „Drawno 2015”, którego organizację KOP ZG PTTK powierzyła Zarządowi Oddziału PTTK w Koszalinie. W zlocie uczestniczyło 28 turystów reprezentujących 17 Oddziałów PTTK: w Bydgoszczy, Gdańsku, Gdyni, Koszalinie, Kościerzynie, Kielcu, Lubonie, Ostrowie Wielkopolskiego, Płocku, Skierniewicach, Suwałkach, Szczecinie, Warszawie, Włocławku, Zielonej Górze.

Uczestnicy Zlotu wzięli udział w obchodach 25-lecia powstania Drawieńskiego Parku Narodowego, gdzie dyrektorowi i załodze Parku zostały wręczone okolicznościowe dyplomy gratulacyjne w imieniu ZG PTTK. Tradycyjnie przeprowadzony został panel dyskusyjny na temat tworzenia nowych i reaktywowanie Referatów Weryfikacyjnych odznaki „Turysta Przyrodnik”. Przedstawiono efekty pracy KOP ZG PTTK w bieżącej kadencji i informację na temat kadry programowej. Bardzo pożyteczna i konstruktywna dyskusja dotyczyła zatwierdzonych regulaminów odznak przyrodniczych. Pracownicy Drawieńskiego Parku Narodowego przedstawili interesujące wyniki badań naukowych prowadzonych nad zimorodkami. Zlotowicze zwiedzili Drawieński Park Narodowy oraz Centrum Informacji Turystycznej „Spichlerz”. W ostatnim dniu przeprowadzono egzamin dla kandydatów na IOP, który z wynikiem pozytywnym zaliczyło 3 osoby z Oddziałów w Jaworznie, Gdańsku i Warszawie.

3.8. Interwencje podjęte przez KOP ZG PTTK.

W imieniu Komisji Przewodniczący przedstawił stanowisko PTTK w sprawie projektu ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o zmianie ustawy o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenie oddziaływania na środowisko oraz niektórych innych ustaw.

Interweniowano w ZG PTTK w sprawie projektu książeczek "Turysta Przyrodnik" i odznak "Tropicieli Przyrody".

Udzielono odpowiedzi na nadsyłane drogą e-mailową w sprawie:

1. interpretacji Regulaminu odznaki "Turysta Przyrodnik"

19.03.2015 - Kol. Zbigniew Będkowski
31.05.2015 - Kol. Łukasz Łenski
05.06.2015 - Kol. Michał Gołąb
31.07.2015r -Kol. Magdalena Kamińska
03.08.2015 - Kol. Robert Strzeszewski
25.08.2015 - Kol. Janusz Zbiorczyk
28.08.2015 - Kol. Krzysztof Sawka
04.11.2015 - Kol. Andrzej Bobrowicz
15.11.2015 - Kol. Piotr Wetoszka
06.12.2015 - Kol. Krzysztof Kokoszka

2. zapisu - "Zwiedzany obiekt chroniony może być zaliczany jeden raz na dany stopień odznaki".

04. 03.2015 - Kol. Paweł Ostaszewski i górnej granicy wieku przy zdobywaniu odznaki "Tropiciel Przyrody",
04.03 2015 - Kol. Henryk Marszolik
17.03.2015 - Kol. Marek Basamon

3. o możliwość zakupu odznaki Tropiciela Przyrody?

18.03.2015 - Kol. Paweł Miskowicz
18.04.2015 - P. Marzena Strońska
17.08.2015 - Kol. Krzysztof Greń
16.09.2015 - P. Małgorzata Baron-Galewska

4. możliwości zakupu książeczek "Tropiciela Przyrody".

01.10.2015 - P. Mirosława Rostkowska

5. wymiany legitymacje opiekuna przyrody PTTK.

19.03.2015 - Kol. Andrzej Olbromski

6. zmian kolorystyki odznak "Turysta Przyrodnik" i "Tropiciela Przyrody".

19.03.2015 - P. Małgorzata Baron-Galewska

7. przysłania wniosku na Instruktora Ochrony Przyrody.

23.09.2015- Kol. Danuta Świątek

8. przesłania legitymacji Instruktora Ochrony Przyrody.

01.06.2015 - Kol. Halina Kaftan

08.08.2015 - Kol. Jerzy Matuszewski

27.09.2015 - Kol. Jerzy Matuszewski

9. możliwości uczestnictwa w kursie Instruktora Ochrony Przyrody.

25.04.2015 - Kol. Marek Walkowicz

10. przyspieszenia weryfikacji książeczek "Turysta Przyrodnik".

15.11.2015 - Kol. Mirosława Firmowska - Milewska

11. informacji o zatwierdzeniu Referatu Weryfikacyjnego Odznaki "Turysta Przyrodnik" w Oddziale w Malborku

17.07.2015 - Kol. Bogdan Mąder

3.9 Strona internetowa

Kontynuowaliśmy dalsze prace nad stroną internetową aktualizując wykaz Referatów Weryfikacyjnych odznaki „Turysta Przyrodnik” oraz kolejne numery periodyku „Na tropie przyrody”. W którym znalazły się między innymi:

- relacja z IV Ogólnopolskiego Zlotu Turystów Przyrodników - Kol. Małgorzaty Ciosmak,
- refleksje na temat działań przyrodniczych w PTTK - "PTTK a Ochrona Przyrody" autorstwa Kol. Jacka Potockiego
- informacja na temat zmiany Rozporządzenia w sprawie roślin chronionych "Uwaga Chronione", "Szkolenia w Świętokrzyskim Parku Narodowym", "Lilia złotogłów" - Kol. Andrzeja Wąsikowskiego.

Dwa ciekawe artykuły "Jesienne wędrówki - galasy dębowe" oraz "Jesienne wędrówki - cztery fajne grzybki" - Kol. Sergiusza Boreckiego - a także relacja z "uczestnictwa w obchodach 25 - lecia Drawieńskiego Parku Narodowego podczas V Zlotu Turystów Przyrodników" - Kol. Pawła Idzika. Zamieszczone zostały na stronie Regulaminy odznak "Turysta Przyrodnik" i "Tropiciela Przyrody" i informacja o rozprowadzaniu przez COTG PTTK w Krakowie książeczek i odznak.

4. Podsumowanie

Nadal odnotowujemy brak dyscypliny organizacyjnej w kwestii terminowego przekazywania rocznych sprawozdań z Oddziałowych Komisji Ochrony Przyrody. Zebrane dane ze sprawozdań nie są pełne. Zapewne bardziej okazałyby wkład PTTK w sferze ochrony przyrody gdyby napływały sprawozdania z wszystkich Oddziałowych Komisji Ochrony Przyrody.

Niepokojące są nadal różnice, jakie odnotowujemy w danych statystycznych przekazywanych do ZG PTTK przez Oddziały PTTK w TKO a wykazami posiadanymi przez KOP ZG PTTK. Wprawdzie obserwujemy niewielką poprawę w tym zakresie, do czego przyczyniają się wykłady podczas Zlotów Turystów Przyrodników i strona internetowa.

O wzroście zainteresowanie zagadnieniami przyrodniczymi świadczy duża ilość wejść na stronę internetową naszej komisji.

Serdeczne podziękowania należą się członkom Zarządu Głównego PTTK za okazaną przychylność, dzięki, której możemy realizować nasze trudne zadania organizacyjne. Liczymy na dalszą owocną współpracę i wspieranie naszych działań, będących efektem ustaleń i woli działaczy terenowych.

Wielu spraw nie udałooby się zrealizować, gdyby nie profesjonalna pomoc pracownika Zarządu Głównego PTTK Kol. Katarzyny Czyż.

Przewodniczący KOP ZG PTTK

Andrzej Wąsikowski

Sprawozdanie opracowali:

Andrzej Wąsikowski

Sergiusz Borecki